



DWW-004-004202 Seat No. _____

M. Ed. (Sem. II) (CBCS) Examination

May/June – 2015

Instructional Psychology

(અધ્યાપન મનોવિજ્ઞાન)

Faculty Code : 004

Subject Code : 004202

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : (૧) વિભાગ-૧ના બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(૨) વિભાગ-૨ના પ્રશ્નોના માંગ્યા મુજબ ઉત્તર લખવા.

(૩) બંને વિભાગના ઉત્તરો મુખ્ય ઉત્તરવહીમાં જ લખવા.

Instructions : (1) All Questions are compulsory in Section-I.

(2) Do as directed for Questions of Section-II.

(3) Write both the sections in Main Answer Book.

વિભાગ - 1 (M.C.Q.)

- 1 પ્રતિભાશાળી બાળક એ છે કે :
(A) જે સાપેક્ષ રીતે બુધ્ધિશાળી હોય છે.
(B) જે હંમેશાં વિજેતા હોય છે.
(C) જે ખૂબ ઊંચો બુધ્ધિ આંક ધરાવે છે.
(D) જે તમામ ક્ષેત્રોમાં હરીફાઈ કરી શકે છે.
- 2 નીચેનામાંથી કયો સિદ્ધાંત - 'જરૂરિયાતોની શ્રેણી માનવોને પ્રેરે છે અને તેમાંથી આત્મસાર્થકયની જરૂરિયાત ઉચ્ચ છે' - તે સૂચવે છે ?
(A) કાર્લ જુંગ
(B) અબ્રાહમ મેસ્લો
(C) સિગમંડ ફ્રોઈડ
(D) એરિક્સન
- 3 અધ્યાપન સિદ્ધાંત : ગેનેપ : પરિસ્થિતિ અધ્યયન : ?
(A) વિગોટસ્કી
(B) લેઈવ
(C) પિયાજે
(D) એક પણ નહીં
- 4 અપેક્ષા : હેતુની જાણ કરવી :: પસંદિત પ્રત્યક્ષીકરણ : ?
(A) પૂર્વજ્ઞાનને યાદ કરવું
(B) અધ્યયન માર્ગદર્શન પૂરું પાડવું
(C) અધ્યયન વસ્તુની રજૂઆત
(D) પ્રતિપુષ્ટિ પૂરી પાડવી
- 5 બાળકના વિકાસમાં કોનો ફાળો વધારે હોય છે ?
(A) ઘર
(B) શાળા
(C) સમાજ
(D) મિત્રો
- 6 પ્રત્યક્ષીકરણ કેવા પ્રકારની પ્રક્રિયા છે ?
(A) પસંદગીયુક્ત
(B) કઠિન
(C) (A) અને (B)
(D) એકપણ નહીં
- 7 નીચેનામાંથી કયું લક્ષણ પ્રતિભાશાળી બાળકોનું નથી ?
(A) હકારાત્મક અભિગમ
(B) અર્થગ્રહણ સતેજ
(C) નિષ્ફળતાનો ભય
(D) વર્ગમાં સજાગ
- 8 પ્રાથમિક શાળાના પુરૂષ શિક્ષકોની સરખામણીમાં સ્ત્રી શિક્ષકો અસરકારક છે.
(A) ઓછી
(B) મધ્યમ
(C) વધુ
(D) સમાન
- 9 સંરચનાવાદી વર્ગખંડમાં અધ્યેતા કેવી રીતે કાર્ય કરે છે ?
(A) જૂથમાં
(B) એકલો
(C) શિક્ષક સાથે
(D) (B) અને (C)

- 10 અધ્યેતાને પોતે શીખેલી બાબત શીખ્યા હોવાની ખાતરી શેના દ્વારા થાય છે ?
 (A) વર્તન દ્વારા (B) પ્રતિપુષ્ટિ દ્વારા
 (C) સંકેતીકરણ દ્વારા (D) માર્ગદર્શન દ્વારા
- 11 વલણ હકારાત્મક તો શૈક્ષણિક સિધ્ધિ કેવી ?
 (A) ઊંચી (B) નીચી
 (C) મધ્યમ (D) તટસ્થ
- 12 સ્પાઉલ્ડીગે ચકલીના બચ્ચાં પર કરેલ પ્રયોગ કઈ અસર સાબિત કરે છે ?
 (A) પ્રત્યક્ષીકરણ (B) પ્રેરણા
 (C) પરિપકવન (D) સ્મૃતિ
- 13 કઈ જરૂરિયાત પ્રત્યક્ષીકરણ પર તીવ્ર અસર કરે છે ?
 (A) સિધ્ધિ (B) સંલગ્નતા
 (C) સત્તા (D) ભૂખ
- 14 દષ્ટિબ્રમ એટલે
 (A) દશ્ય ઉદ્દીપક ન દેખાવું
 (B) દશ્ય ઉદ્દીપકની સંવેદનાનું ખોટું અર્થઘટન
 (C) દશ્ય ઉદ્દીપકની ગેરહાજરી
 (D) બે દશ્ય ઉદ્દીપકો વચ્ચેનો ભેદભાવ
- 15 કોઈપણ વસ્તુના પ્રત્યક્ષીકરણમાં સાતત્ય માટે તે -
 (A) વસ્તુની પરિચીતતા જરૂરી છે.
 (B) વસ્તુમાં અતિરૂચી જરૂરી છે.
 (C) વસ્તુ આકર્ષક હોવી જરૂરી છે.
 (D) વસ્તુ બીજાથી અલગ પડતી હોવી જરૂરી છે.
- 16 હેતુલક્ષી પ્રવૃત્તિ : મેકડુગલ :: સિધ્ધિપ્રેરણા : ?
 (A) ટોલમેન (B) મેક લેલેન્ડ
 (C) મરે (D) હોપ
- 17 સંરચનાવાદી અધ્યયન પર્યાવરણના સંદર્ભમાં એન્સાઈકલોપિડીયાએ -
 (A) માહિતિ સ્ત્રોત છે. (B) ફિનોમિનારિયા છે.
 (C) સીમ્બોલ પેડ છે. (D) કંસ્ટ્રક્શન કિટસ છે.
- 18 સંરચનાવાદી અધ્યયન પર્યાવરણના સંદર્ભમાં શાબ્દિક ગોઠવણી અને માહિતી અર્થઘટન એ -
 (A) માહિતી સ્ત્રોત છે. (B) વાતચીત અને સહકાર ઉપકરણ છે.
 (C) જ્ઞાનાત્મક ઉપકરણો છે. (D) એકપણ નહીં

- 19 નીચેના પૈકી કયું લક્ષણ સંરચના વાદી શિક્ષકનું નથી ?
- (A) વિદ્યાર્થીની પ્રવર્તમાન સમાજનો સ્વીકાર કરે છે.
 (B) વિદ્યાર્થીને શિક્ષકો અને અન્યો સાથે વાતચીત કરવા પ્રેરે છે.
 (C) વિદ્યાર્થીને પ્રશ્ન પૂછ્યા પછી તાત્કાલિક જવાબની અપેક્ષા રાખે છે.
 (D) વિદ્યાર્થીના પ્રારંભિક પ્રતિચારોનું વિસ્તૃતિકરણ કરે છે.
- 20 શિક્ષક અધ્યેતાને વર્તન કરવા કહે છે : પ્રતિચાર આપવો :: શિક્ષક ઉદ્દીપકમાં અણધાર્યો ફેરફાર કરે છે : ?
- (A) ગ્રહણ કરવું (B) અપેક્ષા
 (C) શાબ્દિક સંકેતીકરણ (D) પસંદિત પ્રત્યક્ષીકરણ

વિભાગ - 2

- 1 નીચેનામાંથી કોઈ પણ એકનો ઉત્તર આશરે 500 શબ્દોમાં લખો. 12
- (1) સંરચનાવાદી અધ્યયન પર્યાવરણ સમજાવો તથા જે લેઈવના પરિસ્થિતિ અધ્યયનનો પરિચય ઉદાહરણ સાથે આપો.
 (2) ગેનેના અધ્યાયન સિદ્ધાંત અનુસાર નીચેની આંતરિક પ્રક્રિયાઓના સંદર્ભમાં અધ્યાપન ઘટકો અને શિક્ષકની પ્રવૃત્તિઓ વર્ણવો.
 (૧) પસંદિત પ્રત્યક્ષીકરણ (૨) શાબ્દિક સંકેતીકરણ.
- 2 નીચે આપેલ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તરો આશરે 250 શબ્દોમાં આપો. 12
- (1) રૂઢિગત વર્ગખંડ અને સંરચનાવાદી વર્ગખંડની તુલના કરો.
 (2) શિક્ષકનાં નીચેના લક્ષણોની અધ્યયન ક્ષમતા પર અસરની ચર્ચા કરો.
 (૧) જાતીયતા (૨) વ્યાવસાયિક ક્ષમતા.
 (3) પ્રતિભાશાળીબાળકોના અધ્યાપન માટેની યોજના વર્ણવો.
- 3 નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 150 શબ્દોમાં આપો. 12
- (1) સંરચનાવાદી શિક્ષકની લાક્ષણિકતાઓ વર્ણવો.
 (2) પ્રેરણાના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો વર્ણવો.
 (3) મંદગતિ અને મંદબુદ્ધિ અધ્યેતાની તુલના કરો.
 (4) અધ્યેતાની અધ્યયન તત્પરતા અને અધ્યયન ક્ષમતા વચ્ચેના સંબંધની ચર્ચા કરો.
- 4 નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તરો ટૂંકમાં આપો. 14
- (1) પરિપકવન એટલે શું ?
 (2) દષ્ટિભ્રમ એટલે શું ?
 (3) પ્રત્યક્ષીકરણ એટલે શું ?
 (4) પ્રતિભાશાળી અધ્યેતાના બે લક્ષણો લખો.
 (5) ધારણના સંદર્ભમાં શિક્ષકની પ્રવૃત્તિઓ લખો.
 (6) વિદ્યાર્થીનું વિષયપ્રત્યેનું વલણ તેની વિષયસિધ્ધિ પર શી અસર કરે છે ?
 (7) સંરચનાવાદની કોઈ એક વ્યાખ્યા લખો.

ENGLISH VERSION

SECTION - I (M.C.Q.)

MCQ

- 1 Gifted child is one who :
(A) is relatively more talented
(B) is a winner everywhere
(C) has very high level of I.Q.
(D) can compete in every area

- 2 Which of the following theorists proposed that humans are motivated by a hierarchy of needs, the highest of which is a need for selfactualisation?
(A) Carl Jung (B) Abraham Maslow
(C) Sigmund Freud (D) Erikson

- 3 Theory of instruction : gagne :: situational learning : ?
(A) Vigostaki (B) Lave
(C) Piajet (D) None

- 4 Expection : To tell objective :: selective perception : ?
(A) Recalling the fundamental knowledge
(B) Provide learning guidance
(C) Expression of learning matter
(D) Providing feedback

- 5 Whose contribution is more in development of child ?
(A) Home (B) School
(C) Society (D) Friends

- 6 What kind of process is perception ?
(A) Selection oriented (B) Difficult
(C) Both (A) to (B) (D) None

- 7 Which following characteristic is not about gifted child ?
(A) Positive approach (B) Active Acquisition
(C) Fear of unsuccess (D) Active in classroom

- 8 In primary school female teacher is effective rather than male teacher.
- (A) Less (B) Medium
(C) More (D) Equal
- 9 How a learner will work in constructivist classroom ?
- (A) Group (B) Individual
(C) With teacher (D) (B) and (C)
- 10 How a learner aspires about his learning ?
- (A) By Behaviour (B) By Feedback
(C) By Sensation (D) By Guidance
- 11 If attitude is positive then educational achievement is ?
- (A) High (B) Low
(C) Medium (D) Neutral
- 12 An experiment on sparrow by Spaulding Proves the effect of ?
- (A) Perception (B) Inspiration
(C) Maturation (D) Memory
- 13 Which need affects more in perception ?
- (A) Achievement (B) Attachment
(C) Status (D) Hunger
- 14 What is illusion ?
- (A) Invisibility of object
(B) Misconception of object sensation
(C) Absence of object
(D) Difference of two objects
- 15 Perceptual constancy for any object is
- (A) Need of object familiarity
(B) Need of interest in object
(C) Need of attractive object
(D) Object must differ from other object

- 16 Oriental Activity : Mac Dougall :: Achievement motivation : ?
- (A) Tolmen (B) Mcc lelland
(C) Murray (D) Hope
- 17 In the concept of constructivist learning environment an encyclopedia is ?
- (A) Information Resources (B) Phinominariya
(C) Symbol pad (D) Construction kit
- 18 In the concept of constructivist learning environment a word arrangement and interpretation of information is
- (A) Information resources
(B) Communication and cooperative tool
(C) Cognitive tool
(D) None
- 19 Which following characteristic is not related to constructivist teacher.
- (A) Acceptance of current understanding of student
(B) Motivate student to communicate with teacher & others
(C) Expect imediate answer from student while asking question
(D) An elaboration of student's initial response
- 20 A teacher asks student to response : give response :: teacher change unexpected stimulus : ?
- (A) Reception (B) Expectation
(C) Semantic encoding (D) Selective Perception

SECTION - II

- 1** Answer any one of the following in about 500 words : **12**
- (1) Explain the constructivist learning environment and give introduction of J. Lave's situated learning theory with an illustration.
 - (2) According to Gagne's theory of instruction describe the instructional processes.
(1) Selective perception (2) Verbal encoding.
- 2** Answer any two from the following questions in about 250 words : **12**
- (1) Compare the traditional classroom and constructivist classroom.
 - (2) Discuss the effect of the following characteristics of the teacher on the learning ability of the learner.
(1) Sex (2) Occupational Competencies.
 - (3) Describe strategy for gifted child.
- 3** Answer any three of the following questions in about 150 words : **12**
- (1) Describe characteristics of the constructivist teacher.
 - (2) Describe the educational implication of motivation.
 - (3) Compare the slow learners and mentally retarded learner.
 - (4) Discuss the relation between learner's readiness for learning and learning competency.
- 4** Answer the following question in brief : **14**
- (1) What is maturation ?
 - (2) What is illusion ?
 - (3) What is the perception ?
 - (4) Write two characteristics of the gifted child ?
 - (5) Write the teacher's activity with the reference to retention.
 - (6) What effect makes students attitude towards subject on its subjective achievement ?
 - (7) Write any one definition of constructivism.